

Υπόθεση C-711/22

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

18 Νοεμβρίου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Sąd Najwyższy (Πολωνία)

Ημερομηνία εκδόσεως της απόφασεως περί παραπομπής:

26 Μαΐου 2022

Αιτούσα:

Advance Pharma sp. z o.o.

Καθού:

Skarb Państwa - Główny Inspektor Farmaceutyczny

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Παραδεκτό της αίτησης επανάληψης της διαδικασίας ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου, η οποία περατώθηκε με τελεσίδικη απόφαση, κατόπιν εκδόσεως αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου - Αποτελεσματική δικαστική προστασία

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, και ειδικότερα του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, του άρθρου 19, παράγραφοι 1 και 2 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικό ερώτημα

Ερωτάται αν, υπό το πρίσμα του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων σε συνδυασμό με το άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ένα ένδικο μέσο που προβλέπεται σε ορισμένες έννομες

τάξεις των κρατών μελών της ΕΕ και το οποίο παρέχει τη δυνατότητα να ζητηθεί η επανάληψη διαδικασίας περατωθείσας με τελεσίδικη απόφαση, κατόπιν εκδόσεως αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου η οποία διαπιστώνει παράβαση κανόνων της ΕΣΔΑ, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του δικαιώματος για αποτελεσματική δικαστική προστασία σε αστικές υποθέσεις, όταν η έννομη τάξη κράτους μέλους προβλέπει άλλο ένδικο βοήθημα για την έννομη προστασία των διαδίκων σε διαδικασία περατωθείσα με τελεσίδικη απόφαση.

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση: άρθρο 19

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: άρθρο 47

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Πολωνίας) της 2ας Απριλίου 1997 (Dz. U. του 1997, αριθ. 78, θέση 483): άρθρα 45 και 77

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (νόμος της 17ης Νοεμβρίου 1964 -Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, ενοποιημένο κείμενο Dz. U. του 2021, θέση 1805): άρθρα 399, 400, 401, 401¹, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 410

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

Με απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 2016, το Sąd Okręgowy w Warszawie (περιφερειακό δικαστήριο Βαρσοβίας, Πολωνία) απέρριψε ως αβάσιμη την αγωγή της Advance Pharma sp. z o.o. (ενάγουσας) με αίτημα να της καταβληθεί αποζημίωση ύψους 37.242.220,00 PLN από το Skarb Państwa - Główny Inspektor Farmaceutyczny (Δημόσιο - Κύριο Επιθεωρητή Φαρμάκων). Η ενάγουσα άσκησε έφεση κατά της εν λόγω απόφασης, την οποία απέρριψε το Sąd Apelacyjny w Warszawie (εφετείο Βαρσοβίας, Πολωνία) με απόφαση της 30ής Οκτωβρίου 2017. Η ως άνω εταιρία άσκησε κατόπιν τούτου αναίρεση ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία, στο εξής: SN), η οποία έγινε μεν δεκτή προς εξέταση αλλά απορρίφθηκε ακολούθως ως αβάσιμη με απόφαση της 25ης Μαρτίου 2019 που εξέδωσε το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο).

Η Advance Pharma sp. z o.o. προσέφυγε τότε ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) υποστηρίζοντας ότι στη σύνθεση του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) που εξέδωσε την απόφαση της 25ης Μαρτίου 2019 μετείχαν πρόσωπα τα οποία δεν είχαν την

ιδιότητα του ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστή λόγω του διορισμού τους από όργανο, το Krajowa Rada Sądownictwa (εθνικό δικαστικό συμβούλιο), το οποίο δεν είχε συγκροτηθεί νομίμως από απόψεως συνταγματικών κανόνων και των διατάξεων της ΕΣΔΑ και των Συνθηκών. Με απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου 2002 στην υπόθεση Advance Pharma Sp. z o. o. κατά Πολωνίας (αριθ. προσφυγής 1469/20), το ΕΔΔΑ διαπίστωσε παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ), λόγω πλημμελειών στη διαδικασία διορισμού επτά δικαστών στο Izba Cywilna SN (πολιτικό τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου), τρεις εκ των οποίων εκδίκασαν την υπόθεση της αναιρεσείουσας, οι οποίες ήταν τόσο σοβαρές ώστε να προσβάλουν τον ίδιο τον πυρήνα του δικαιώματος της αναιρεσείουσας εταιρίας να δικασθεί η υπόθεσή της υπό «νομίμως λειτουργούντος δικαστηρίου» δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, ΕΣΔΑ. Το ΕΔΔΑ έκρινε επίσης ότι η σύνθεση του Izba Cywilna SN (πολιτικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) δεν συνιστούσε «νομίμως λειτουργόν δικαστήριο».

Η Advance Pharma sp. z o. o., κατόπιν εκδόσεως της ως άνω αποφάσεως του ΕΔΔΑ, ζήτησε στις 2 Μαΐου 2022 την επανάληψη της διαδικασίας ενώπιον του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), η οποία είχε κινηθεί με την άσκηση αναιρέσεως και περατωθεί με την έκδοση της αποφάσεως του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) της 25ης Μαρτίου 2019.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

Η αναιρεσείουσα και νυν αιτούσα την επανάληψη διαφωνεί, εν προκειμένω, με την άποψη ότι το αίτημά της πρέπει να απορριφθεί και υποστηρίζει μεταξύ άλλων ότι, αν αποκλειόταν η δυνατότητα επανάληψης της διαδικασίας κατόπιν εκδόσεως αποφάσεως του ΕΔΔΑ, οι πολίτες και λοιποί διάδικοι δεν θα είχαν καμία εγγύηση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής

- 1 Ο θεσμός της επανάληψης της διαδικασίας στο πλαίσιο πολιτικής δίκης [αναψηλάφηση] αποτελεί ειδικό μέσο εξάλειψης πλημμελών αποφάσεων κατ' εξαίρεση από την αρχή του δεδικασμένου και από την προστασία των κεκτημένων δικαιωμάτων των διαδίκων στην πολιτική δίκη, το οποίο διασφαλίζει στους διαδίκους τη δυνατότητα εξαφάνισης απόφασης η οποία έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου. Η δυνατότητα αυτή προβλέπεται κατ' εξαίρεση λόγω του αποτελέσματος που συνεπάγεται η αναψηλάφηση, η οποία θίγει τη σταθερότητα των τελεσίδικων αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις. Οι λόγοι που δικαιολογούν την επανάληψη της διαδικασίας ανακύπτουν μετά την έκδοση τελεσίδικης απόφασης επί της ουσίας, όταν συντρέχουν ειδικές περιστάσεις από τις οποίες προκύπτει ότι η απόφαση παραβιάζει την αρχή του κράτους δικαίου λόγω πλημμελείας κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ή κατά την έκδοση απόφασης που περατώνει την εν λόγω διαδικασία.

- 2 Η εφαρμογή του νόμου από τα δικαστήρια χαρακτηρίζεται, λόγω της εγγυητικής λειτουργίας που αυτά επιτελούν, από τον ύψιστο βαθμό ρύθμισης, πράγμα που σημαίνει ότι επιτρέπονται μόνον οι διαδικαστικές πράξεις που προβλέπονται ρητώς από τον νόμο. Όσον αφορά δε τις δικονομικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την άσκηση εκτάκτου ενδίκου μέσου και, ακολούθως, για την έκδοση της δικαστικής απόφασης αυτής καθεαυτήν, δεν υπάρχει κανένα περιθώριο αυθαίρετων επιλογών (απόφαση επταμελούς τμήματος του SN, της 30ής Νοεμβρίου 2010, III CZP 16/10). Κατά συνέπεια, η επανάληψη της διαδικασίας στο πλαίσιο πολιτικής δίκης είναι δυνατή μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος. Βάσει του πολωνικού δικονομικού δικαίου, η αίτηση επανάληψης της διαδικασίας είναι παραδεκτή μόνον εάν συντρέχει ένας από τους ρητώς και περιοριστικώς απαριθμούμενους στον νόμο λόγους και η επανάληψη της διαδικασίας διατάσσεται στην περίπτωση που ένας τέτοιος λόγος είναι βάσιμος. Το συγκεκριμένο ένδικο μέσο παρέχεται στην περίπτωση σοβαρών δικονομικών πλημμελειών οι οποίες καθορίζονται επακριβώς.
- 3 Ο πολωνικός κώδικας πολιτικής δικονομίας δεν προβλέπει ότι η έκδοση απόφασης του ΕΔΔΑ, συμπεριλαμβανομένης της απόφασης που διαπιστώνει παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1, ΕΣΔΑ, αποτελεί λόγο επανάληψης της διαδικασίας ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου που έχει περατωθεί με τελεσίδικη απόφαση. Ο λόγος που επιτρέπει την επανάληψη της διαδικασίας δεν μπορεί να συναχθεί από τον νόμο με διασταλτική ερμηνεία ή με κατ' αναλογία εφαρμογή του νόμου. Με την απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2010, III CZP 16/10, το SN έκρινε ότι τελεσίδικη απόφαση του ΕΔΔΑ που διαπιστώνει προσβολή του δικαιώματος για δίκαιη δίκη, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, ΕΣΔΑ, δεν αποτελεί βάσει του πολωνικού δικονομικού δικαίου λόγο επανάληψης της διαδικασίας ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου.
- 4 Γενικώς, όταν ο νομοθέτης δεν έχει προβλέψει τη δυνατότητα επανάληψης της διαδικασίας κατόπιν απόφασης του ΕΔΔΑ, δεν υφίσταται ρυθμιστικό υπόβαθρο για μια τέτοια επανάληψη, ιδίως όταν ο διάδικος μπορεί να ζητήσει δικαστική προστασία μέσω άλλου ενδίκου βοηθήματος. Η άσκηση τέτοιου είδους ενδίκων βοηθημάτων διασφαλίζει στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα προστασίας των εννόμων συμφερόντων του. Για τη χρηστή απονομή της δικαιοσύνης κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, ΕΣΔΑ πρέπει, συνεπώς, να τηρείται η αρχή της ασφάλειας δικαίου, η οποία απορρέει από το δεδικασμένο (*res iudicata*). Υπό το πρίσμα αυτό, δεν επιτρέπεται η επανεξέταση υπόθεσης και η εκ νέου έκδοση απόφασης σε υπόθεση η οποία έχει ήδη κριθεί τελεσίδικα. Για τον λόγο αυτό, τα κράτη των οποίων η έννομη τάξη δεν παρέχει τη δυνατότητα επανάληψης της διαδικασίας κατόπιν απόφασης του ΕΔΔΑ προβλέπουν άλλα ένδικα βοηθήματα, ως εναλλακτικές δυνατότητες επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση (*restitutio in integrum*).
- 5 Το πολωνικό δίκαιο προβλέπει μηχανισμό αποζημίωσης και ο διάδικος του οποίου τα δικαιώματα προσβλήθηκαν στο πλαίσιο αστικής δίκης, όπως διαπιστώθηκε στη συνέχεια με απόφαση του ΕΔΔΑ, μπορεί, μετά την έκδοση της εν λόγω απόφασης, να κάνει χρήση του μηχανισμού αυτού και, για παράδειγμα,

να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης κατά του Δημοσίου. Στο πολωνικό δίκαιο, οι αρχές βάσει των οποίων μπορεί να θεμελιωθεί ευθύνη εξειδικεύονται με την απόφαση του Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Πολωνία) της 22ας Σεπτεμβρίου 2015, στην υπόθεση SK 21/14, με την οποία κρίθηκε, μεταξύ άλλων, ότι η απόφαση του ΕΔΔΑ μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την άσκηση αγωγής αποζημίωσης βάσει των γενικών κανόνων περί ευθύνης. Επομένως, το πολωνικό δίκαιο επιτυγχάνει τον σκοπό του απαραβίαστου του δεδικασμένου και της ασφάλειας των σχέσεων αστικού δικαίου μεταξύ των διαδίκων, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους διαδίκους επαρκώς τη δυνατότητα επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση.

- 6 Θα μπορούσε, συνεπώς, να θεωρηθεί ότι η έλλειψη πρόσφορων διατάξεων που να επιτρέπουν την επανάληψη της διαδικασίας ενισχύει τον ρόλο των δικαστηρίων. Πράγματι, σ' αυτά εναπόκειται να εξασφαλίσουν στον ζημιωθέντα άλλα εναλλακτικά μέσα για την αποκατάσταση της προσβολής των δικαιωμάτων του, εφόσον αυτός εγείρει προσηκόντως τις σχετικές αξιώσεις του. Εντούτοις, στο πλαίσιο αυτό, ενδέχεται, μεταξύ άλλων, να απαιτείται αλλαγή της πρακτικής που ακολουθείται όσον αφορά την ερμηνεία των διατάξεων για την επανάληψη της διαδικασίας, προκειμένου να διασφαλιστεί η εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ στα κράτη μέλη της Ένωσης που δεν αναγνωρίζουν την έκδοση απόφασης του ΕΔΔΑ ως λόγο επανάληψης της διαδικασίας ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου. Προς αυτή την κατεύθυνση φαίνεται να κινούνται η *σύσταση Rec (2000)2 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη για την επανεξέταση ορισμένων υποθέσεων ή την επανάληψη ορισμένων διαδικασιών σε εθνικό επίπεδο κατόπιν εκδόσεως αποφάσεως του ΕΔΔΑ* (η οποία εγκρίθηκε στις 19 Ιανουαρίου 2000) και η έκθεση που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο: *Reopening of Domestic Judicial Proceedings Following the European Courts Judgements* (Στρασβούργο 2022, <https://www.coe.int/execution>). Ωστόσο, για τον σκοπό αυτό θα ήταν αναγκαίο, κατά το αιτούν δικαστήριο, να δημιουργηθεί μια βάση (εντός της Ένωσης, για παράδειγμα, με απόφαση του Δικαστηρίου) από την οποία να μπορεί το αιτούν δικαστήριο να αντλήσει το συμπέρασμα ότι οι μέχρι τούδε ισχύουσες εθνικές δικονομικές διατάξεις πρέπει να ερμηνευθούν κατά τρόπο που να επιτρέπει την επανάληψη της διαδικασίας ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου.
- 7 Κατά το αιτούν δικαστήριο, είναι αμφίβολο αν η ανάγκη εισαγωγής της δυνατότητας επανάληψης της διαδικασίας ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου μπορεί να ανακύψει στο πλαίσιο εφαρμογής του ευρωπαϊκού δικαίου. Το Δικαστήριο έχει περιγράψει μια τέτοια ερμηνευτική προσέγγιση, επισημαίνοντας την υποχρέωση θέσπισης μηχανισμών που να επιτρέπουν την προσβολή τελεσίδικων εθνικών αποφάσεων οι οποίες προσβάλλουν θεμελιώδη δικαιώματα, γεγονός που ενδεχομένως υποδηλώνει μια περαιτέρω εξέλιξη του ευρωπαϊκού δικαίου προς την κατεύθυνση αυτή (απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2007, Skoma-Lux s.r.o κατά Celní ředitelství Olomouc, C-161/06, σκέψεις 71 έως 73). Ωστόσο, με άλλη απόφαση του Δικαστηρίου κρίθηκε ότι, βάσει του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν υπάρχει υποχρέωση επανεξέτασης των τελεσίδικων αποφάσεων που αποδεικνύονται ασυμβίβαστες προς το δίκαιο της Ένωσης (απόφαση της

29ης Ιουλίου 2019, Hochtief Solutions AG Magyarországi Fióktelepe κατά Fővárosi Törvényszék, C-620/17, σκέψεις 81 και 88).

- 8 Εθνικές δικονομικές ρυθμίσεις οι οποίες διασφαλίζουν τη δυνατότητα επανάληψης της διαδικασίας κατόπιν απόφασης του ΕΔΔΑ ενδέχεται, όπως συχνά επισημαίνεται, να είναι τόσο αμφίβολες στην πράξη ώστε να απαιτείται η απαρίθμηση των πιθανών λόγων επανάληψης της διαδικασίας να λαμβάνει υπόψη την αρχή της ασφάλειας δικαίου και το γεγονός ότι η παράβαση κανόνων της ΕΣΔΑ είναι, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, αποτέλεσμα ερμηνείας του εθνικού δικαίου από το εθνικό δικαστήριο κατά τρόπο που αποκλίνει από την έννοια των διατάξεων της ΕΣΔΑ κατά την πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ. Το άρθρο 6, παράγραφος 1, ΕΣΔΑ καθορίζει απλώς τα ευρωπαϊκά πρότυπα μιας δίκαιης δίκης και δεν έχει ως σκοπό τον συστηματικό προσδιορισμό συγκεκριμένων πλημμελειών οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε επανάληψη της διαδικασίας.
- 9 Επιπλέον, η αίτηση επανάληψης της διαδικασίας δεν αποσκοπεί στην εναρμόνιση της νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων. Η εισαγωγή μιας τέτοιας νομικής βάσης στο αστικό δικονομικό δίκαιο των κρατών μελών της Ένωσης θα έβαινε, κατά συνέπεια, πέραν της δικαιοδοσίας του ΕΔΔΑ και θα μπορούσε να θίξει, μεταξύ άλλων, τις αρμοδιότητες του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με άλλα λόγια, αν ήταν αναγκαία η επανάληψη της διαδικασίας ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου στα κράτη μέλη της Ένωσης κατόπιν απόφασης του ΕΔΔΑ, τότε η πραγματική σημασία των αποφάσεων του ΕΔΔΑ θα έβαινε πέραν των αρμοδιοτήτων που του απονέμει η ΕΣΔΑ.
- 10 Τονίζεται επίσης ότι, στην πράξη, κύρια πηγή παραβίασης της ΕΣΔΑ είναι εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις οι οποίες δεν συνάδουν με τις διατάξεις της ΕΣΔΑ. Βεβαίως, το ΕΔΔΑ δεν είναι αρμόδιο να εξετάζει τη συμβατότητα των εθνικών νόμων με την ΕΣΔΑ, αλλά, στην πράξη, ένας τέτοιος έλεγχος ασκείται έμμεσα. Επομένως, προκειμένου να διασφαλιστούν τα πρότυπα της ΕΣΔΑ, μπορεί να είναι αναγκαία η τροποποίηση της εν λόγω εθνικής ρύθμισης. Πάντως, αν το εθνικό δικαστήριο εφαρμόσει ορθά τις εθνικές διατάξεις, φαίνεται ότι παρέλκει η επανάληψη της διαδικασίας. Πράγματι, ούτε η αίτηση επανάληψης της διαδικασίας αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην προσαρμογή της εθνικής έννομης τάξης προς τα πρότυπα της ΕΣΔΑ. Το ΕΔΔΑ δεν αποφαινεται επί της συμβατότητας ορισμένων εθνικών διατάξεων με την ΕΣΔΑ, αλλά εξετάζει τις ενέργειες του κράτους στο σύνολό τους σε σχέση με ενδεχόμενη παράβαση των κανόνων της ΕΣΔΑ (προσβολή των δικαιωμάτων του ανθρώπου).
- 11 Όπως γίνεται αντιληπτό, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι ως άνω περιστάσεις κατά τη θέσπιση του καταλόγου που απαριθμεί τους λόγους για τους οποίους είναι δυνατή η επανάληψη της διαδικασίας βάσει του εθνικού δικαίου. Γενικότερα, το ζήτημα της επανάληψης της διαδικασίας ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου κατόπιν απόφασης του ΕΔΔΑ φαίνεται, επομένως, να είναι συμφυές με την εθνική έννομη τάξη και τους δικονομικούς κανόνες οι οποίοι, λόγω των διαφορετικών παραδόσεων και αναγκών των διαφόρων κρατών μελών, μπορούν

να διαφέρουν μεταξύ αυτών. Η σταθερότητα των δικαστικών αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται και άλλοι διάδικοι εκτός από τους προσφεύγοντες στο ΕΔΔΑ που προβάλλουν παράβαση κανόνων της ΕΣΔΑ σε διαδικασία η οποία περατώθηκε με εθνική τελεσίδικη δικαστική απόφαση, και οι οποίοι στηρίζουν τη νομική τους θέση εμπιστευόμενοι τις αποφάσεις που έχουν ισχύ δεδικασμένου, συνηγορεί υπέρ της άποψης ότι η επανάληψη της διαδικασίας δεν αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Πράγματι, η αρχή της σταθερότητας των τελεσίδικων αποφάσεων πολιτικών δικαστηρίων αποσκοπεί στη διαφύλαξη της εμπιστοσύνης στην έννομη τάξη του κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην εξασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων των διαδίκων. Τα εν λόγω πρόσωπα, που ενεργούν επιδεικνύοντας εμπιστοσύνη σε δικαστική απόφαση η οποία έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου, ενδέχεται να έχουν ήδη διαμορφώσει τη νομική τους κατάσταση κατά τρόπο ασυμβίβαστο με ενδεχόμενη επανεξέταση τελεσίδικης απόφασης κατόπιν έκδοσης απόφασης του ΕΔΔΑ. Η τελεσιδικία διαφυλάσσει τη νομική κατάσταση του ιδιώτη. Η σημασία της τελεσιδικίας των αποφάσεων των πολιτικών δικαστηρίων και οι έννομες συνέπειές της προκύπτουν και από τη νομολογία του ΕΔΔΑ (πρβλ. αποφάσεις της 28ης Οκτωβρίου 1999, *Brumarescu* κατά Ρουμανίας [αριθ. προσφυγής 28342/95], §§ 50 και 62 της 10ης Απριλίου 2001, *Sablon* κατά Βελγίου [αριθ. προσφυγής 36445/97], § 86 της 23ης Ιουλίου 2003, *Ryabykh* κατά Ρωσίας [αριθ. προσφυγής 52854/99], § 51 της 30ής Νοεμβρίου 2010, *Urban* κατά Πολωνίας [αριθ. προσφυγής 2316/08], § 66). Όπως προκύπτει από τη νομολογία, το ΕΔΔΑ ερμηνεύει την έννοια του δικαιώματος για δίκαιη δίκη (που κατοχυρώνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ) σε συνδυασμό με το προοίμιο της ΕΣΔΑ, υπό την έννοια ότι η αρχή του κράτους δικαίου αποτελεί σημαντικό μέρος της κοινής κληρονομιάς και παράδοσης των κρατών-μελών. Εξ αυτής απορρέει, μεταξύ άλλων, η αρχή της ασφάλειας δικαίου, η οποία εμποδίζει την αμφισβήτηση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης η οποία επιλύει τη διαφορά επί της ουσίας. Επομένως, η αρχή της ασφάλειας δικαίου επιβάλλει τον σεβασμό της τελεσιδικίας και της αρχής του δεδικασμένου. Το αιτούν δικαστήριο συμμερίζεται την άποψη αυτή.

- 12 Για τους λόγους αυτούς, κατά το αιτούν δικαστήριο, το ένδικο μέσο με το οποίο ζητείται η επανάληψη διαδικασίας περατωθείσας με την έκδοση τελεσίδικης απόφασης, κατόπιν απόφασης του ΕΔΔΑ η οποία διαπιστώνει παράβαση των κανόνων της ΕΣΔΑ, δεν συνιστά, σε αστικές υποθέσεις, ουσιώδες στοιχείο του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, ιδίως όταν η έννομη τάξη κράτους μέλους προβλέπει άλλο ένδικο βοήθημα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του διαδίκου σε διαδικασία που περατώθηκε με τελεσίδικη απόφαση. Ένα ένδικο μέσο όπως η επανάληψη αστικής διαδικασίας κατόπιν απόφασης του ΕΔΔΑ είναι παραδεκτό, αλλά το παραδεκτό του είναι συμφυές με την εθνική έννομη τάξη και τους δικονομικούς κανόνες οι οποίοι, λόγω των διαφορετικών παραδόσεων και αναγκών των κρατών μελών της Ένωσης, μπορούν να διαφέρουν μεταξύ αυτών. Η παροχή στον διάδικο της δυνατότητας άσκησης ενδίκου βοηθήματος στο πλαίσιο της εθνικής έννομης τάξης, το οποίο διασφαλίζει την έννομη προστασία των δικαιωμάτων του με άλλον τρόπο πέραν της επανάληψης αστικής διαδικασίας η οποία περατώθηκε με τελεσίδικη

δικαστική απόφαση, επαρκεί για την εξασφάλιση του δικαιώματός του προσφυγής στη δικαιοσύνη, κατά την έννοια της συνταγματικής ρύθμισης του οικείου κράτους μέλους της ΕΕ, και στην περίπτωση της Πολωνίας υπό το πρίσμα του άρθρου 45, παράγραφος 1, του Συντάγματος της Δημοκρατίας της Πολωνίας.

- 13 Η απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς, διότι με αυτόν τον τρόπο θα εξαιρεθεί η υφιστάμενη αμφιβολία ως προς τον τρόπο διασφάλισης της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας στην περίπτωση έκδοσης απόφασης από το ΕΔΔΑ η οποία διαπιστώνει παράβαση κανόνων της ΕΣΔΑ σε αστική υπόθεση περατωθείσα με τελεσίδικη απόφαση δικαστηρίου κράτους μέλους της ΕΕ. Για τον λόγο αυτό είναι κατ' αρχάς αναγκαίο να εξεταστεί το παραδεκτό της αίτησης επανάληψης της εν λόγω διαδικασίας σε μια τέτοια περίπτωση και να αποφανθεί το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά πόσον, υπό το πρίσμα των διατάξεων του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης, ένδικο μέσο με το οποίο ζητείται η επανάληψη διαδικασίας περατωθείσας με τελεσίδικη απόφαση, κατόπιν εκδόσεως αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου η οποία διαπιστώνει παράβαση κανόνων της ΕΣΔΑ, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του δικαιώματος για αποτελεσματική δικαστική προστασία σε αστικές υποθέσεις, όταν η έννομη τάξη κράτους μέλους προβλέπει άλλο ένδικο βοήθημα για την έννομη προστασία των διαδίκων σε διαδικασία περατωθείσα με τελεσίδικη απόφαση.